

Генадзь Семянчук, Аляксей Шаланда
(Гародня)

Апісанне *Рэвізіі Нараўскай дзяржавы...* за 1627 г. з фондаў *Гарадзенскага дзяржаўнага гісторыка- археалагічнага музея*

У фондах *Гарадзенскага дзяржаўнага гісторыка-археалагічнага музея* (ГДГАМ) захоўваецца цікавы дакумент *Рэвізія Нараўскай дзяржавы за ўласным загадам Яе К[а]р[алеўска]й М[ілас]ці Пані нашай М[і]л[ас]ці[в]ай праз Хрыстофа Бжазоўскага Сакратара К[араля] Я[з]о М[ілас]ці, і Уладзіслава Зджарскага Пакаёвага Яе К[а]р[алеўска]й М[ілас]ці ў Року 1627. diebus Octobris спраўлена, і Інвентары ўсіх будынкаў, быдла, і ўсялякіх даходаў спісанья, які датычыць гісторыі былога Падляшскага ваяводства Вялікага княства Літоўскага, Рускага і Жамойцкага (1513/20 — 1569) і Рэчы Паспалітай (1569-1795)¹. *Рэвізія* ўяўляе сабой сшытак *in folio* (17,5 x 27,5 см) аб'ёмам у 18 аркушаў з абцягнутай карычневай скурай кардонавай вокладкай. Яна месцамі пацэртая і мае па краях цясненне ў выглядзе дужак. На першай старонцы вокладкі прыклеена паперка памерамі 7,7 x 16,5 см. На ёй у розныя часы быў зроблены шэраг надпісаў. Самы ранні, на лацінскай мове, адносіцца, верагодна, да XVIII ст. Тады цёмнымі карычневымі чарніламі было напісана: *Inventarium. Reuus sui? Narew № 9 ymcs golinsk. Archivio 1627*. Як можна меркаваць, гэта быў заглавак і інвентарны нумар зроблены ў нейкім прыватным архіве². Пад падкрэсленымі словамі ў ніжнім ле-*

¹ Гарадзенскагі дзяржаўны гісторыка-археалагічны музей (далей: ГДГАМ), КП № 15126.

² Можна нейкага Голінскага ці Галынскага? Род Галынскіх гербу „Праўдзіц” у XVII ст. быў вядомы ў Мазавецкім і Падляшскім ваяводствах Рэчы Пас-

вым куце паперкі светлымі карычневымі чарніламі ўжо ў XIX ст. нехта пазначыў: *Narew — gub. Grodzieńska, pow. Bielski*. Пазней, у сярэдзіне XX ст. супрацоўнікамі ГДГАМу на паперцы ў яе верхнім правым куце фіялетавымі чарніламі было дапісана, што сшытак мае: *18 листов* і пастаўлены ў ніжніх правым і левым кутах два фіялетавыя чатырохвугольныя (18 x 35 мм) штампы: *Гродненский/ Обл. Музей/ Фонд № 15126* і *Гродненский/ Обл. Музей/ Фонд № 2*³. Тады ж і тымі ж чарніламі былі пранумэраваны і аркушы сшытка з 1 па 18.

На карэньчыку вокладкі ў тым жа XVIII ст. былі прыклеены яшчэ чатыры паперкі, на якіх знізу ўверх было пазначана⁴: *A, R/EJWI-ZYA⁵, NAREWSKA, 1627 R*. На адвароце вокладкі ўверсе чорнымі чарніламі, відаць ужо ў XIX ст., сшытку быў нададзены новы інвентарны нумар: *№ 25*. Ён жа, толькі светлымі карычневымі чарніламі, паўтараецца ў левым ніжнім куце тытульнага аркуша *№ 25to⁶*.

Першы аркуш сшытка складальнікамі *Рэвізіі* быў пакінуты чыстым, толькі ў першай палове XX ст. рукой Юзафа Ядкоўскага простым алоўкам у верхнім правым куце быў зроблены надпіс: *Kn I. I+17.*, а ў ніжнім правым — супрацоўнікамі ГДГАМу — адбітак штампа Гарадзенскага абласнога музея без указання нумара⁷.

Тытульны аркуш мае адрэзаны ніжні правы вугалок памерам 4,9 x 6,1 — 6,8 см, акуратна падклеены кавалачкам старой паперы, як можна меркаваць, Ю. Ядкоўскім. Пра гэта сведчыць пазначаны на падклейцы чорнымі чарніламі яго рукой новы інвентарны нумар: *№ 2886⁸*. Падобны выразаны (памеры: 2,5 x 3,5 x 1,5 x 2,6 см) і падклёны (3,7 x 7,3 см) кавалкі ёсць і на трэцім аркушы сшытка ў левым верхнім куце. Характар выразаў дазваляе думаць, што такім чынам нехта пазбыўся ўладальніцкіх штампаў, запісаў ці інвентарных нумароў. Магчыма, гэта былі штампы Ю. Ядкоўскага, бо апошнім уладальнікам *Рэвізіі* быў менавіта ён. Аб гэтым сведчыць авальны фіялетава моцна зацёрты і амаль невідочны штамп яго бібліятэкі, адбіты ўнізе 12 аркуша. Нам з цяжкасцю ўдалося разабраць (25 x 45 мм): *BIBLIOTEKA/ № [б/н]/ Józefa Jodkowskiego/ Grodno, [слова зацёртае] ul. № 1*. Ад Ю. Ядкоўскага сшытак трапіў у Га-

палітай. К. Niesiecki, *Herbarz Polski*, Lipsk 1839, t. 3, s. 179, 181; А. Шаланда, *Падляшскі гербоўнік: Галынскія гербу „Праўдзіц”, „Бельскі гостінэц”, Бельск 2001, № 4, с. 26-27.*

³ Гэты апошні закрэслены накрыв фіялетавымі чарніламі.

⁴ Ніжня паперка абарваная напалову.

⁵ Слова моцна зацёртае.

⁶ ГДГАМ, КП № 15126, а. 2.

⁷ Далей ён яшчэ сустракаецца на аркушах 2, 4, 14, 18 і на трэцяй старонцы вокладкі.

⁸ ГДГАМ, КП № 15126, а. 2.

радзенскі музей яшчэ да вайны, відаць у часы яго дырэктарства, а пасля яе быў занесены ў фонды ГДГАМу. Тады ж сшытак быў абкладзены белай папяровай супервкладкай, на першай старонцы якой у верхнім правым вуглу быў зроблены фіялетавымі чарніламі памылковы запіс: XVII в., *Инвентарная книга Христофа Бжозовского на имущество, принадлежавшее Владиславу Зджарскому и отсужденное от него в 1627 году*. Пазней ён быў закрэслены накрывж сінімі чарніламі і занова падпісаны так: *Инвентарная опись имения Нарев до 1627 г. находившееся в аренде, а в 1627, перешедшее по решению суда в состав Гродненской королевской экономии*. У левым ніжнім куце супервкладкі стаіць прамавугольны фіялетавы штамп (15 x 37 мм): *ГРОДНЕНСКИЙ/ ГОСУДАРСТВЕН. МУЗЕЙ/ Фонд № 15126*, а на яе карэньчыку падпісана: *Инвентарная опись имения Нарев. 1627 г. № 15126*.

Рэвізія з'яўляецца арыгінальным дакументам, складзеным на польскай мове Хрыстофам (Крыштафам) Бжазоўскім, каралеўскім сакратаром і Уладзіславам Зджарскім, пакаёвым каралевы ў кастрычніку 1627 г. у Нарве. Пра гэта сведчыць не толькі тытульны запіс, але і іх подпісы на адвароце 18 аркуша рукапісу: *Christoph Brzozowski/S[ekretarz]. K[róla]. Jego M[ilości]. M[anus]P[ropria]* і *Władysław Zdzarski/sługa JeyK[rólewskiej]M[ilości]cy M[anus]P[ropria]*. Пад подпісамі на чырвоным воску былі прыкладзены дзве пячаткі. Першая (14 x 15 мм) — Крыштафа Бжазоўскага — разламана і страчана больш чым напалову. На тым кавалку, які захаваўся, відаць толькі правы бок картушовай тарчы. Паводле Каспара Нясецкага нейкі Крыштаф Бжазоўскі гербу *Любіч* у 1640 г. быў Бэлзскім земскім суддзёй⁹. Ці быў гэта былы сакратар ЯКМ — цяжка сказаць з-за недахопу інфармацыі аб гэтай асобе. На другой пячатцы (12 x 14 мм), кепска відочнай, удалося разабраць герб *Газдава*: на тарчы выява ліліі, над тарчай гелм з каронай, у кляйноце — хвост паўліна з такой жа самай ліліяй, як і на тарчы, вакол тарчы намёт з лісця, ініцыялы *V[ladislavus]* і *Z[dzarski]* (гл. мал.). Сапраўды, род Зджарскіх, які паходзіў з Плоцкага ваяводства, карыстаўся такім гербам¹⁰. Праўда, сярод прадстаўнікоў роду, якіх ведаў К. Нясецкі, Уладзіслаў — пакаёвы ЯКМ не згадваецца. Разам з тым, калі параўнаць яго подпіс і почырк аўтара рукапісу, можна сцвярджаць, што *Рэвізія* была напісана менавіта ім.

Папера рукапісу мае два віды вадзяных знакаў. На першым аркушы — гэта выява Маці Божай з малым Ісусам на руках і з каро-

⁹ К. Niesiecki, *Herbarz Polski*, Lipsk 1839, t. 2, s. 339.

¹⁰ К. Niesiecki, *Herbarz Polski*, Lipsk 1845, t. 10, s. 141; S. Górczyński, J. Kochanowski, *Herby szlachty polskiej*, Warszawa 1992, s. 58.

намі на галовах. Мадонна стаіць на паўмесяцы, а Ісус трымае ў руцэ сімвал улады — кулю з крыжам. Уся кампазіцыя ўпісана ў прамяністы авал. На аркушах 3, 6, 9-10, 12, 15-16, 18 — выява двухгалолага арла без каронаў, на грудзях якога змешчана лігара Z. У каталозе Э. Лаўцавічуса на першы знак падобная філігрань, якая падаецца пад № 478¹¹. Другі знак — *Арол* ідэнтычны таму, які змешчаны ў Э. Лаўцавічуса пад № 2336¹². Папера з такімі вадзянымі знакамі была шырока распаўсюджана ў Еўропе, Польшчы і ВКЛ у XVII — пачатку XVIII ст.¹³

Структура рукапісу *Рэвізіі* складаецца з сямі частак, якія загалюўкамі вылучаны самымі аўтарамі: 1 — *Дзяржава Нараўская (Dzierżawa Narewska)* [а. 3-6 адв.], 2 — *Вайтоўства Нараўскае (Woytowstwo Narewskie)* [а. 7-7 адв.], 3 — *Фальварак Дарагацінка (Folwark Dorohatynka)* [а. 7 адв.—10 адв.], 4 — *Вёска Дарагатынка (Wieś Dorohatynka)* [а. 10 адв.—12], 5 — *Вёска Камень (Wieś Kamień)* [а. 12 адв.—13 адв.], 6 — *[Двор] Вяжанка (Wieżanka)* [а. 14-14адв.], 7 — *Вёска Волька ў добрым грунце 4 в[а]л[о]к[і] (Wieś Wolka w gruncie dobret Wlk. 4.)* [а. 14 адв.—18 адв.].

Кожная частка мае падраздзелы, якія вылучаны падзагалюўкамі. У *Дзяржаве Нараўскай* апісаны: *Двору Нарве над ракой Нарвай*, пляцы *У мястэчку Нарве*, *Рамеснікі*, *Віны*, *Корчмы*, *Бровары месцікі*, *Грунты месцікі*, *Млыны на грунце месцікім і Бор месцікі*. У *Вайтоўстве Нараўскім* — *Дом*, *Бровар* і падатак для войта *Ад рэзнікаў*. У *Фальварку Дарагацінка* маюцца наступныя падраздзелы: *Дом гаспадарскі*, *Дом стары*, *Лазенка*, *Свіран*, *Гумно*, *Шопа*, *Абора*, *Студня*, *Стайня*, *Бровар*, *Быдла ў тым фальварку*, *Ураджаі таго фальварку* распісаны адпаведна: *Жыта*, *Аўсу*, *Ячменю*, *Грыкі*, *Гароху*, *Яркі*. У канцы вылічана *Сума таксы* з Дарагацінскага фальварку. У *Вёсцы Дарагатынка*, акрамя самой вёскі, апісаны: *Млыны таго вайтоўства*, *Лазенка*, *Палі*, *Лясы* і *Сума* даходаў з вайтоўства. У раздзеле *Вёска Камень* пасля яе апісання вылучана толькі *Сума* ўсіх даходаў, якія яна давала. *Двор Вяжанка* апісаны так: *Дом гаспадарскі*, *Шпіхлер*, *Гумно*, *Сад* і *Млын*. Акрамя гэтага пазначаны памеры *Ураджаю на фальварку Вяжанскім*, а менавіта: *Жыта*, *Ячменю*, *Аўсу*, *Гароху*, *Грыкі* і падлічана агульная *Сума*. Але закончаны гэты раздзел пунктам *Зверху таго збожжа фальваркавае*. Апошняя частка рукапісу — *Вёска Волька...* мае толькі падраздзел *Павіннасць тых падданных такая ёсць* і заканчваецца ўсёй *Сумай Нараўскай дзяржавы*.

¹¹ E. Laucevičius, *Popierius Lietuvoje. Atlasas*, Vilnius 1979, s. 103.

¹² Там жа, с. 302.

¹³ Э. Лауцявичюс, *Бумага в Литве в XV-XVIII веках*, Вильнюс 1979, с. 89-90, 122-123.

У вядомых нам працах па гісторыі Падляшша XVII ст. дадзеная рэвiзiя не ўзгадваецца¹⁴. Друкуецца з максімальным захаваннем спецыфікі тэксту арыгінала, лацінізмы вылучаны курсівам, тлустым шрыфтам пазначаны загаловкі і падзагаловкі.

k. 1

Reuisia dzierzawy Narewskiej za własnem rozkazaniem Jei Królewskiej Mości Paniei naszej Miłościwej¹⁵ przez Christopha Brzozowskiego Sekretarza K.rólewskiej Jego Mości, y Władysława Zdżarskiego Pokoiowego Jei Królewskiej Mości, w roku 1627. diebus octobris odprawowana, y Jnuientarze wszystkich budynkow, bydła y wszelakich dochodow spisane.

k. 2

Dzierżawa Narewska.

Zawiera w sobie, tak iako teraz iest: Miasteczko Narew; Woytostwo Narewskie z folwarkiem y Wsią nazwaną Dorohatynką i Wieś Kamień, do tey Dorohatynki przyłączaną. Nad to Wieżankę gdzie iest Dworek ze Wsią Wolką; ktore zosobna iaką mają osadę, y insze *attinentie*; takze y iakie czynią pozytki; niżej iest opisano.

Dwor w Narwi nad Rzeką Narwią.

Ogrodzony dilami w słupy ze czterech stron; ale wielu przęseł niemasz całych, a niektórych popołowicy, drugie pochilone przęsła, y dile pogniłe.

W tym ogrodzeniu. Wrota od Miasteczka dranicami pobite na biegunach z iedną zawiasą zelazną, y z kuną ze dwiema skoblami. Przytych ze Wrotach, forta ze wschodem na cztery stopnie, na Zawiasach zelaznych, z kłamką, Antapką, Wrzeciędzem, y ze dwiema skoblami.

W podworzu dom więtszy pod dachem dranicznem, takiego iest budynku. Pod węglami, zobu stron pnie wkopane ale iusz pogniłe, takze y podwaliny tego domu po więtszey części zgniłe, y prętkiey poprawy potrzebuia. Do Sieni tego domu z podworza drzwi na Zawiasach, z Zamkiem Zelaznem. W tey sieni okien cztery z Zamsami dwiema, u ktorich skoble cztery, y wrzeciędzow dwa, y u kazdego zosobna Wrzeciędz; a u balki zas haczyk dla otwarzania tych zamsow. Komin wney murowany y nad dach wywiedziony.

¹⁴ D. Michaluk, *Z dziejów Narwi i okolic. W 480 rocznicę nadania prawa chełmińskiego 1514-1994*, Białystok — Narew 1996; A. Laszuk, *Zaścianki i królewszczyzny. Struktura własności ziemskiej w województwie podlaskim w drugiej połowie XVII wieku*, Warszawa 1998; таж, *Ludność województwa podlaskiego w drugiej połowie XVII wieku*, Warszawa 1999.

¹⁵ У 1627 г. каралевай Рэчы Паспалітай з'яўлялася Канстанцыя Габсбург (1588-1631), дачка Карла Габсбурга, арцыкнязя Штырыі, Карынціі і Крайны. Яна была другой жонкай Жыгімонта III Вазы і роднай сястрой першай жонкі караля Анны. Каралева Канстанцыя была маткаю будучага караля Рэчы Паспалітай і вялікага князя літоўскага Яна Казіміра Вазы (1648-1668).

k.3

Wschod na gorę po lewej ręce tarciczami opierzony. Drzwi u niego na zawiasach żelaznych. Z tej sieni drzwi troje, jedne drzwi do jzby po prawej ręce na Zawiasach dwóch z antapką jedną. Okien w niej trzy w ołów robione dobre, pręty u nich żelazne, kwatery jedna u każdego z nich u dołu się otwiera, okiennice na Zawiasach, ławy po dwu stronach jzby. Stołów dwa, piec zielony, przy nim komin murowany.

Z tej jzby drzwi do komory na Zawiasach żelaznych, Antapka jedna, y dwa skobla u nich, w ktorej okno jedno sklانة w ołowie, pręt trzy żelazne, okiennice na Zawiasach. Z tej komory drzwi do transitu na zawiasach, pomoszczenie wnim z tarcicz, a połap z dranic.

Drugie drzwi z teyze sieni na Zawiasach żelaznych, z antapką, y z Zamkiem do jzdebki, w ktorej okien dwie w ołów robione, kwateryka uiednego niedobra, u tych okien okiennice na Zawiasach, y skoble żelazne dla zamykania. Stoł jeden, piec zielony polewany, komin murowany. Z tej jzby drzwi do komorki ktora z węglów trochę wyszła na Zawiasach, okno w niej jedno sklانة, w ołów robione, okiennice na Zawiasach.

Z tej komory drzwi dwoje, jedne do jzby, na dwor drugie z antapką żelazną na zawiasach oboje. W tej jzbie okien trzy sklانة w ołowie, pręty żelazne, okiennice na Zawiasach, stołów dwa, stołkow sześć, ława po jednej stronie, piec zielony. Z tej jzby drzwi dwoje z ktorych jedne do sienki, z kąd drzwi dwoje, jedne na dwor na Zawiasach z antapką y z Zamkiem żelaznym, w ktorej sience komin murowany.

Drugie do jzby także na Zawiasach antapka y zamek żelazny. W ktorej jzbie okien trzy w ołów robione, pręty żelazne, okiennice na zawiasach,

k.4

pomoszczenie z tarcicz, piec zielony polewany, komin przy nim murowany. Stołów dwa, ław trzy. Z tej jzby drzwi do komory na Zawiasach, Antapka żelazna. W tej komorze komin murowany, ława jedna, stoł jeden, okno jedno sklانة w ołowie, okiennice na Zawiasach. W tej drzwi do transitu, na Zawiasach żelaznych z antapką żelazną, ktory dylami pomoszczony. Ten dom dranicami pobity.

Dom drugi znacznie pobotwiały o dwu piętrach, na dole sień, u ktorej z podworza drzwi na Zawiasach, zamek w słupie z blachy, haczyk y skobl, w niej komin murowany. Z tej sieni drzwi do jzby na Zawiasach, W tej jzbie ktora pod stropem przeyrzeć okien trzy sklانة w ołowie, pręty żelazne, okiennice na biegunach, piec zielony, y komin przy nim murowany. Stoł jeden, ław trzy. Nad tem budowaniem iest drugie, do ktorego z podworza po wschodzie chodzą. Wschod ten wszystek zgnily. Z tego wschodu, ganek także zgnily niczem nieopierzony, z ktorego drzwi do sieni na Zawiasach, zameczek w słupie z blachy, skobl y wrzeciędz, okien wniej dwie sklانة w ołowie, połapu nie masz, pomoszczenie z tarcicz zgnily. Z tej sieni drzwi

do jzby na Zawiasach, pomosczenie z tarcicz, na pomoscie glina. W tey jzbie okien dwie sklانة w ołowie, piec zielony zły, kominek przy nim murowany. Z tey jzby drzwi do komory na Zawiasach. W tey komorze pomosczenie z tarcicz gliną położone, połowa na niey połapu. Z tey komory iest komoreczka w ktorey nicz niemasz. Ten dom dranicami pobity, ale pobotwiały wniwecz.

Kuchnia na stendarach pod dranicami, nie dobrze gozdzmi

k. 5

drewnianemi przybiianemi, do ktorey z podworza wchodząc są drzwi do sieni na Zawiasach zelaznych z Zamkiem, wniew pomosczenie na Ziemi z dilow, gdzie połapu niemasz, w sieni komin kuchenny niewielki murowany w glinę, po ktorym dla złego opatrzenia dachu od Wierzchu deszcz zplywa. W teyze sieni okien trzy bez błon, okienicze u każdego na Zawiasach, drzwi u tey sieni dwoie, iedne do jzby na Zawiasach zelaznych y z Zamkiem, w ktorey ław dwie, stoł(ow)¹⁶ ieden, piec polewany zielony, z kominem murowanym, okien trzy, u iednego połowa sklانة w ołowie, a drugiego trzy kwatery, okienice u kazdego na Zawiasach, gdzie znak iest ze był zamek ale go teraz niemasz, okna iednego połowica sklانة w ołowie, okienicza na Zawiasach. Z tey komory transyt, drzwi u niego na Zawiasach, drugie drzwi z wyzey mianowaney sieni, na zawiasach zelaznych do komory. Okno w niey bez błon, okienicza na Zawiasach, pomosczenie tarciczami. Z tey komory drzwi do transyту na Zawiasach, połapu ani na komorze, ani na transycie nie masz.

W miaste czku Narwi.

Bywało przed tym osady. To iest domow z placami 272. Teraz tylko 100 *civciter* domow iest osiadłych, a insze częścią pusto stoją, częścią poposowane y zniesione. Wszakze, isz ztychze sta domow gospodarze, insze place puste porozbierali, y trzymają ie roznemi *praetextami*, mianowicie, częścią bliskością powinowactwa, częścią w długach, tedy ze wszystkich 172 placow po dawnemu

k. 6

placą, to iest z domow y placow rolnych czterydziestu pięciu daią, na kazdy rok po groszy 2. Litewskich, a nie z rolnych dwuchset dwudziestu y dwoch placą kazdego roku po groszy 10. polskich.

Czyni ten dochod Złoty poll[skich] 77./22./ 1 .

Rzemięsnicy po 1. telko groszu Litthewskim zwykli od rzemiasł swych dawać, na rok, z ktorych w przeszley Reuisiey Anni 1614. położono dochodow złotych 1./11./41 .

Miedzy insze Rzemięsniki wmieszali się byli Rybaci, y takze iako y inszy po groszu 1. Litthewskiemu oddawali. Ale wziąwszy sprawę, isz mają tego Rzemiasła swego znaczny pozytek, odmienilismy tę ich dawną powin-

¹⁶ (ow) — зацѣрта.

ność, w tę, aby każdy z nich którykolwiek się będzie bawił przedawaniem Ryb, powinien być na każdy tydzień dwa razy mianowicie, W piątek y w Sobotę, oddawać Ryb Dzierżawcy Narewskiemu na jeden pułmisek, a w niebytności Dzierżawcy, temu, komu to Dzierżawca zleci.

Winy.

Za tę zdawnego zwyczaju powinni Mieszcianie na każdy rok przy Czynszu płacić złotych polskich 20.

Karczmy

Na ten czas telko piwne ostawiając których jest № 24. płacą z każdej z nich kapi po groszy 31. Litt[ewskich]

Uczyni to złotych polskich 31.

k. 7

Browary miejskie.

Tych teraz jest 4. których isz Mieszcianie nad Przywilej swoy zazywają, tedy mają z każdego z nich, które teraz są, y napotem przybędą oddawać przy Czynszu po zł[otych] 5. na każdy rok.

Uczyni to ze czterech browarów zł[otych] 20.

Grunty miejskie.

Częścią są pod samem Miasteczkiem Narwią, częścią pod Wsią Makowką, która także prawem y wolnością Mieszczańską szczyci się, lubo tego prawa przed nami nie ukazali. Wszystkich tych jest włók № 140. Miedzy któremi w samym Miasteczku Narwi na Popa Ruskiego wolnych włók 2. a pustych 9.

Wszakże y z tych pustych¹⁷ za czasem Czynsz może być dawany do Skarbu Jey Krolewskiej Mości, gdysz na niektórych z nich w trzecim polu grunt zarabiają, a dwoje pola prozno leży.

Zostaje włók na Narwi (z których płacą po gr. oszy Litthewskich 43) № 109.

Co uczyni kop litthewskich 78./7. a rachując na złote polskie zł[otych] — 195./8./13.1 .

Zosobna na Makowce wedle posledneyszey Reuisey włók № 20.

Zkórych dotąd telko placili po groszy Litth.ewskich 33.

Ale isz na to prawa zadnego nie pokazali, ci Makowczanie, zeby

k. 8

mieli Czyncz mniejszy płacić, niż Narwianie; Więc isz y grunt podobny Narewskiemu trzymają, tedysmy iem także po groszy Litthewskich 43. ze każdej włoki Czynszu dorocznego płacić nakazali.

Miedzy temi włokami są trzy ćwierci puste.

Dwie włoki Pan Wegier z Michalkowiczami trzyma, gdzie tenże Pan Wegier, staw sobie roskopał. Jnsze włoki są osiadłe, które jednak ze miedzy sobą pomieszały, tedy je trzeba znowu będzie pomierzać, a *interim* z tych pomieszanych mają się wszyscy składać na Czynsz, zeby go było pełna włók. 19./1 .

Co uczyni kop Litthewskich 13./471 a złotych Polskich — 34/14/61 .

¹⁷ Слова „пусты ch” даписана над радком.

Morgow rolnych № 265.

Morgow od Betkiera przyjętych ? 110.

Ztych wszystkich płacą po groszy Litthewskich 2.

Co uczyni kop Litthewskich 12/15, które rachuiąc na złote polskie uczynią złotych 30/18.

Młyny na gruncie Miesckim.

Na rzece Narwi przy samem Miasteczku, te które pod czas pierwszej Reuisey trzymał Wyrozembski, teraz trzyma Pan Thomasz Karniewski za prawem od tego Wyrozembskiego nabytem. Powinien z nich płacić na każdy rok do Skarbu Jei Krolewskiej Mości zł[otych] 14.

k. 9

Na rzece Hnozej między gruntami Miesckimi dwa Młyniki dotąd pustostojące za rozerwaniem grobli od kilkanastu lat, gdzie przed tem Ruda bywała, podaliśmy na ten czas temusz wyzey mianowanemu Panu Karniewskiemu, y Rudę tam wyrabiac, y swemi drwami wypalać pozwoliliśmy, z tą powinnością, aby te Młyniki swym kosztem naprawił, y Czynszu z nich na każdy rok od terazniejszego począwszy oddawał po zł[otych] 10.

Trzeci Młyn przy Makowce trzyma Pan Wegier, z którego płaci na każdy rok po zł[otych] 5.

Bor Miescki.

Mimo wyzey pomieniony grunt Miescki, iest osobny Bor miescki za rzeką Narwią, którego kładą na Włok 40.

In Summa uczyni dochod wszystkich z Miasteczka Narwi y *attinentii* do niego należących — zł[otych] 439./15/2.

k. 10

Woytowstwo Narewskie.

Do tego Woytowstwa te *attinentie* y pozytki należą.

Dom Woytowski w Miasteczku Narwi, w rynku na rogu; którego taki iest budynek. Sień wielka wiezdną z pięcią złobow, y ze czterema drabinami, o dwu Wrotach wielkich, y o dwu fortkach małych. W ktozey z iedney strony słupy nadgniły, y sciana opadła. Wtey sieni Kuchnia murowana z kominem, przy teyze sieni dwie jzbie, iedna więtsza, u ktozey drzwi na Zawiasach z klamką y z haczykiem. Błon trzy w drewna robionych, okienicz trzy na Zawiasach, piec polewany zielony, komin murowany, ław cztery. Druga jzdebka mnieysza, u ktozey takze drzwi na Zawiasach z klamką y z haczykiem y dwiema skobkami. Błon dwie w drewna robionych z okieniczami dwiema na Zawiasach zelaznych, ław dwie, piec polewany, komin murowany, Szafa, między temi jzbami z rogu iest komora do ktozey są drzwi z obu jzdeb gdzie są Zawiasy zelazne, hantaba y wrzeciędz ze dwiema skobkami. Zteyze komory drzwi na rynek na zawiasach zelaznych.

Piekarnia wielka przy tym domu.

Piwnica zła.

Na tym domu dach z dranic, ale tesz iusz w wielu miejscach bardzo pogniły.

k. 11

Browar do tegosz domu należący nad Rzeką Narwią stoi spustoszały, w którym komin rozwalony, dach draniczny, ale go części niemasz, kadz niewielka zła, y tok, a druga kadz w domu Woytowskim.

Ten dom teraz arendowany Zwierzchowskiemu za zł[oty]ch 30. od SS.Symona y Judy¹⁸, do takiego drugiego Święta w przyszłym Roku 1628.

Przytym ze domu pozwolony mu iest ogrod przy Dworze Narewskim po prawey stronie wszedszy do Dwora ku rzece Narwi. A ten Zwierzchowski podiał się swem kosztem tego dachu poprawić, y rynę nową zawleć, iakoby prezen nie kapalo.

Za przesady na część Woytowską przychodzące Lędwoyt oddana na rok zł.oty]ch 30.

Od Rzeznikow toiu trzecia część pulkamentia Woitowi nalezy, oprócz dwoch części Miastu należących.

Folwark Dorohatinka.

Na to Woitowstwo Narewskie zdawna nadany.

Ktorego budowanie takie iest.

Z przyjazdu ode Wsi Wrota do tego Folwarku dranicami pobite, same drzwi z dranic na biegunach. Przynich fortka takze z dranic na biegunach. A te drzwi pobite dranicami, miedzy ktoremi nie masz iednej tarcicy.

k. 12

Dom gospodarski z podworza gliną oblepiony, drzwi do sieni na biegunach z dranic, do spon zelaznymi gozdziami przybita. Zaszczepka u nich zelazna ze dwema skoblami, ława przy scienie iedna, kominow dwa, ieden gliniany pod ktorem iest ognisko, a drugi zły barzo bez gliny. Z tey sieni iest wschodek na gorę, na tey gorze iest schowanie dranicami przeforstowane, w nim drzwi na biegunach z dranic, zaszczepka y skoblow dwa zelaznych. Z tey sieni iest jzdebka, do ktorey drzwi na zawiasach zelaznych, klamka zelazna. Piec zły barzo, gliniany, przy nim kominek gliniany, stoł ieden, ław dwie, przy piecu ławek dwie, okienek sklanych dwie złych, w drzewie, policzka iedna dla chowania Misz, druga policzka dla łyzek. Z tey jzby drzwi są do komory na zelaznych zawiasach, zaszczepka y skoblow dwa, w niey ław dwie, okienko małe sklane w drzewie. Z tey komory drzwi do transytu na biegunach z zaszczepką y skoblami dwiema. Na przeciwko tey jzbie iest Piekarenka, u ktorey drzwi na zawiasach zelaznych, skoblow dwa y zaszczepka, piec dla chleba pieczenia z gliny, przynim kominek takze z gliny. Okien trzy wyciętych bez błon, z zasufkami, ławek dwie. Ten dom od spodu ieden rząd dranicami pobity, A ostatek słomą zle posyty.

Dom stary większy z podworza drzwi do sieni z desczek na biegunach. W sieni kominow dwa, ieden gliniany zły, a drugi do połowicy dranicami

¹⁸ 28 кастрычніка.

opierzony także żył. Wschod na górę tarcicami opierzony, połap niespełna nad sienią. Drzwi do jzby na zawiasach żelaznych, okien cztery, u każdego tylko okienicza na zawiasach żelaznych.

k. 13

Z tej jzby są drzwi do komory na Zawiasach żelaznych, którą komora z Węglów wywalona y pogniła bez połapu. Pod tą komorką jest parska dla Warzywa w ziemi, wraz z drzewa postawiony.

Z tej sieni komorka, u której drzwi na biegunach, bez połapu, y bez wszystkiego. Naprzeciwko tej jzbie piekarnia, piec w niej rozwaliony. Okien pięć bez błon z zasufkami, komin z gliny tylko dla dymu postawiony. Ten dom wszystek pusty i sprochniały, pod słomianem nakryciem.

Łazienka. Sień u niej zła, komin obalony w samej łazience drzwi na zawiasach żelaznych, okno jedno gliną zalepione, pobita dranicami jednym rzędem, y te iusz pogniły, a ostatek słomiane zle poszycie.

Swireń. Przed kotorem, Ganek na stendarach związany, dilami podłożony iusz nadgnięmi, który dranicami zle pobity, y to iusz poprawy potrzebuje. Z tego ganku drzwi do samego Swirnia, na zawiasach żelaznych. Wrzeczadz y skoble dwa żelazne, w nim przegrodka z dilow niewielka. Na spodzie gliną lepioną, pod tym Swirniem jest piwnica zgniła i po części zawalona.

Gumno bierzwionami odilowane. Wrota na biegunach, z podworza, sto-dola jedna, w której sąsiedki po obu stronach, klepisko jedno. Wierzeie dwoje na biegunach, u jednych obłęczka żelazna, y skoblow dwa, a u drugich zaszczepka y skoblow dwa, słomą poszyta.

k. 14

Szopa miała dla chowania zboża. Siana y słomy częściej teraz Wiatr poruszył. Słomą poszyta.

Obora część od podworza, część od gumna bierzwionami odilowana, z podworza do niej Wrota na biegunach. Chlew jeden na dwie strony obory postawiony, słomą zle poszyty. U niego 2 przyscia z obory są wrota jedne na biegunach. Drugie także na biegunach, a trzecie drzewicki. W tym wszystkim Chlewie jedno przegrod z dilow trzy, w jedney przegrodzie drzewicki na biegunach, a w drugiej jedno wycięto, który z dilow w słupy wstawiony. Od podworza jest Chlewek mały w Węgieł postawiony. Drzwi u niego na biegunach, trzy części go poszyte, a czwarta nie poszyta.

Studnia wielka opierzona dranicami, iusz połowica opadłej, przy niej koryto dla poienia bydła.

Staynia z dilow do płotu przybudowana, słomą poszyta, która potrzebuje poprawy, do niej z podworza Wrota na biegunach z dranic. Z tej stayni jest stajenka z dilow w słupy postawiona, złob w niej jeden, drabinka jedna, drzwi zle wypadłe. Okno jedno wycięte z zasufką.

Przy tym dworze ogrodów dwa chrostem ogrodzonych. Jeden jęczmieniem y Warzywem zasiany, a drugi wszystek warzywem.

Browar pode dworem zgniły y powalony ze wszystkich węglów.

Około dworu dylowanie w słupy, ale iusz poprawowane to dylowanie.

k. 15

Bydła wtym Folwarku.

W przeszley Reuisiey Pana Pepowskiego Anno 1614. odprawowaney kładzono № 47. inluduiącz w to krow Holenderskich 16. Bykow 16. oprócz prostego bydła ktorego w ten czas było № 13. Teraz ze nam Pan Wegier zadney krowy Holenderskiey y cieląt nieoddawał, wymawiaiącz się iakoby pozdychać miał Czego Poddani Jey Królewskiej Mości y inszy przilegli nie przy nawali, kiedysmy u nich tego *inquirowali*, ale telko odbywał bydlęm prostem ialowem, y po niemałey części chorem, ktorego położył № 50. Iako thego iest osobny Reieistr ręką iego spisany, y podpisany, tedysmy go nie acceptowali, alesmy to wzięli do declaratiew Jey Królewskiej Mości Paniey naszey Miłosciwey, iesliby to bydło miało być acceptowane, albo nie. Takze y nabiałow, isz nam od S.Jana¹⁹ powysciu Arendy iego ten ze Pan Wegier tylko Masła faszek dwie podawał y kopę 11 serow, tedy y tych nie acceptuiącz, odłożyliśmy to takze do dalszey woley Jey Królewskiej Mości. Ten iednak nabiał ktory oddawał, rachuiącz między insze dochody. Kładącz każdą faszkę Masła na złotych 4. a kopę serow na złotych 4. Uczyni złotych polskich № 14.

Urodzay tego Folwarku.

Zyta użęto kop. 59. Snopow 20. Ztych na dziesięćinę wyszło kop 5. y snopow 56. Zostaie kop 53. y snopow 24. Kazda kopa wedle proby daie po szankow 2./1 . Co uczyni Beczek

k. 16

Bielskich № 33/ 11 . Z tego na nasienie wyszło Beczek 12. Zostanie do przedania Beczek 21. szankę 1.1 . kładąc każdą Beczku po złotych polskich 2. Uczyni złotych 42./22 1 .

Owsa użęto kop 27. ktory ze nie na folwarku ale na pustkach chłopskich był siany tedy dziesięćiny zadney zniego nie dano, iako y z inszych wszystkich Jarzin; Ze trzech kop wedle proby umłot Beczek Bielskich 2. Przychodzi wszystkiego młoczonego Owsa Beczek 18. Z tego wytrąciwszy na nasienie Beczek 10. Zostanie do przedania Beczek 8. Kładąc każdą Beczku po zł.otemu 1. Uczyni — złotych 8.

Jęczmienia użęto kop 30. Wedle proby daią kop trzy po Beczkie 1 y szanków 3. Przychodzi Beczek № 12/2. Ztąd na nasienie wyłaciwszy Beczek 7. Zostanie do przedania Beczek 10/1 . kładąc każdą Beczku po zł.otych 2. Uczyni złotych 21.

Gryki użęto kop 20. Wedle proby daią kop 3. po Beczce 1. y szankę 11 . Zostanie po nasieniu²⁰ Beczek 6/1 . kładąc każdą Beczkę po zł[otemu] 1. Uczyni zł[otych] 6/15.

¹⁹ 24 чэрвеня.

²⁰ „ро насіеніу” надпісана над радком.

Grochu użęto kop 9. Każda kopa daie po szankie 1/1 . Na nasienie wyłącwiwszy Beczku 1. y szankę 11 . Zostanie do przedania Beczek 2. kładąc każdą Beczkę po złotych 2. Uczyni złotych 4.

Jarki użęto kop 7. Wedle proby dała kopa szanków 2. Na nasienie Wyłącwiwszy Beczku 11 . Zostanie do przedania Beczek 2. Kładąc każdą Beczkę po złotych 2. Uczyni złotych 4.

k. 17

Ta *Crescentia* Jarzina *extraordinarie* na Chłopskich gruntach posiana była, ktore grunty kiedy chłopi osiada, tedy ta *crescentia* ustanie.

Z Warziwą przedano kapusty kop. 18. po groszy 12. Uczyni zł[otych] 7/6.

A Rzepy Beczek dsiesięć po groszy 15. — Uczyni złotych 5.

Summa taxy wyzey mianowanej *Crescentiey* wszystkiey w Dorohatynce Uczyni — zł[otych] 98/13/1 .

Wieś Dorohatynka

Na pięciu Włokach gruntu podłego piaszczystego siedzi. Ale wniewy zadnego pewnego²¹ poddanego niemasz, gdysz dawniejszy²² Jedni powietrzem pomarli drudzy się rozegli. Czterech tylko nowych tam przyszło, ktorzy po czwertce pola trzymaia, a jedna cwiertka z trzeciego snopa posiana.

Chałup poddanych osiadłych cztery, w tey wiosce, ktorzy po cwiertce 1. zyta posiali, a pustych chałup takze cztery. Siedm ich lecie pogorzało; a pole wszystko oprócz wyszey mianowanych pięciu cwiertez pusto lezy.

Za takim spustoszeniem tey wioski, nie mogło się na ten czas przyczyniac z tamtego Folwarku pozytku do Skarbu Jey Królewskiej Mości. Zaczem *ante omnia* trzeba chłopami osadzać tę Wioskę, y załogę im dać, to iest Woły, Zasiewek, y żywić ich dotąd poki *crescentiey* nowej doczekaią, y poki się na placach pogorzałych pobuduią. Jakosz na to Zostawa Wołów 12. Po chłopach pomarłych y zbiegłych, y inszego bydła po trosze, ktore iest na osobnem reiestrziku spisane.

k. 18

Młyny tego Woytostwa.

Jeden był Młyn na Rzece Łosienicy z ktorego dawano na kazdy rok po zł.otych 6. Teraz z gruntu iest spustoszony, a ni stawu, a ni grobli przyniem niemasz, a ni inszych potrzeb zwyczajnych do Młyna należących, tylko sama Młynica na pieńkach pogniłych stoi. Co isz się stało za dzierzawy Pana Wegerowey, ktorego Młyn na Makowce w gruncie Miejskim w bliskiey przyległosci od tego Młyna stoi dobrze naprawiony, z ktorego powinien płaciz na kazdy rok po złotych 5. iako się wyzey wspomniało, tedysmy tak uznali, y to uznanie swe opowiedzieli Panu Wegerowi, aby ten młyn wyzey pomieniony swem kosztem naprawił, y groblą uszypał, y upust postawił poki go naprawi, aby mimo ten Czynsz, ktory oddawa ze Młyna Ma-

²¹ „pewnego” надписана над радком.

²² „gdysz dawniejszy” надписана над радком.

kowieckiego, tam ten Czynsz oddawał, z pomienionego Młyna Woytowskiego po zł.otyach 6 na kazdy rok, tam ze gdzie y insze dochody z tego Woytowstwa będą oddawane.

Ten Młyn *facit* zł[oty] — 6.

Drugi Młyn Woytowski na Rzece Narwi Maczaliska nazwany, w kotrem iedno koło dobre z oparnią, które teraz miele. Drugiego koła niemasz u tego Młyna, y złobu, iako przed tem bywało, o których potrzebach do tego koła drugiego należących powiada Pan Wegier ze są u niego. W tym młyńie ieden węgiel do połowicy większey wygorzał. Dach słomiany zły, także upust y mostek. Folsz o iednem kole pod dachiem słomianem, ze złem nie oblepionem

k. 19

kominem bez kotła. Szopa która bywała dla zawoznika, teraz popsowana, y do ziemi schilona. W domku Młynarskiem o iedney sieni gdzie połapu niemasz. Jzdebka biała z piecem prostem y z kominkiem, ze dwema ławami, y trzema okienkami do połowicy sklannemi, y przeciw niey piekarnia z ławami. Jedne drzwi u tego domu na zawiasach zelaznych z Wrzeciędzem y z skoblami, u drugich klamka zelazna. Jnsze drzwi na biegunach y bez zelaza. Przy Piekarni komorka sprochniała.

Ten dom pod poszyciem słomianem złem.

Łazienka zła pogniła bez wierzchu. Stodołka Młynarska. Ogrodow tamze dwa. Jeden chrostem ledaiako ogrodzony. U drugiego kilka telko przęseł zerdzianych, a drugie obalone.

Pola do tego Młyna należącego są dwie Włoce, które terazniejszy Młynarz dał posiać z trzeciego snopa.

Z tego Młyna od S.Jana, do SS.Symona y Judy brał wymiarne Pan Wegier mimo Arendę swoię. Od SS.Symona y Judy do tego czasu zebrało się wymiarnego z tego Młyna, Zyta szankow 2. Słodow Beczek 2. które zboze iest tamze we młyńie.

Na ten czas Młyn ten y ze dwiema Włokami, arendowalismy teraz na trzy lata Mieszczaninowi Narewskiemu Marcinowi Skosiwir, pozwoliwszy mu zeby do siebie kogo drugiego przybrał. Ma dac pierwszego roku zł.otyach 40. y ten Młyn swem kosztem naprawić we wszystkim czego kolwiek do dobrego Mliwa potrzeba, y pobory iesli iakie będą zastąpić.

k. 20

Po dwie lecie zas dalsze powinien dawać po zł[oty] 60. A ta Arenda ma się począć od blisko przyszłego S.Marcina²³ w Roku terazniejszym 1627. do takiegoż Święta w Roku 1630. przypadającego.

Lasy na Dorohatynie, abo raczey Chrosty, we dwóch mieyscach tych pol, w *circumferentiey* dziesięciu Włok Dorohatyńskich rosła, którego oboyga mieysca moze być kilkanascie stay. Miedzy temi Chrostami iest drzewa bar-

²³ 11 лістапада.

tnego № 7. które teraz prozno stoją, a w osmym drzewie w dziupiu są pszczoły, które też do Mlyna za wyzey pomienioną Arendę przyłączyliśmy.

Summa dochodu tego Woytostwa terazniejszego Roku. Facit zł[oty] 218/13/1 .

Za naprawą jednak lepszą przyszłych lat może być większa *crescentia* w tem folwarku Dorohatyńskim. Zwłaszcza, gdy łąki ze Wsi Kamienia należące odrywane od niego dokąd inąd nie będą.

k. 21

Wieś Kamień

Wedle dawnych pomiarów Włok 20.

A wedle posledniejszych pomiarow w gruncie dobrem Włok 25.

Przed tem do Lesniczwa Bielskiego należała, a potym do Woytostwa Narewskiego przyłącona. Powinni byli dotąd płacić według Reuisiey Anni 1614. poddani tameczni z kazdey włoki po zł[oty] 3. Czynszu dorocznego który czynił złotych 70./26./41 . J Owsa po 2. Beczki Bielskie oddawali, y robotę odprawowali. Ale izechmy ich teraz zastali barzo spustoszonych częścią dla odescia dobytku przez powietrze, częścią przez łupiestwo Zolnierskie (gdysz ta Wies przy goscincu Wielkim siedzi) częścią przez nienależne wyciąganie robot mimo Dorohatynkę, gdzie byli przyłączeni, do inszych folwarkow; częścią przez *occupowane* y zazywane miedzy niemi grunty od Pana Węgiera dzierzawcy ich; ktorzy y teraz zastalismy włok siedm od niego zytem zasianych: z ktorzy do dwoch prawo swoje kupne *praetenduię*, tedy zabiegając ostatnemu ich zniszczeniu, sklonilismy się do tego sposobu, który oni nam sami/ z prozbą podali, zesmy ich od ordinaryney pansczizny wyięli, a na to miejsce nakazalismy iem ze wszystkich włok dwadziestu y pięciu dawać od blisko przyszłego roku 1628. na kazdy S.Marcin do skarbu Jey Królewskiej Mości po złotych Polskich 15.

Co uczyni na rok zł[oty] — 375.

k. 22

A ze dwudziestu włok po 12. dni łąki na robotę folwarku Dorohatynskiego, mianowicie cztery dni orać, cztery dni zać, dwa dni kosić, y dwa dni młocić.

Do tego kapszczyzny z tey Wsi dają kazdego roku po złotych 30. Nad to, Owsa powinni złożyć z kazdey włoki po 2 Beczki, z ktorzy kazdą Beczkę rachuiąc na zł[oty] 1. Uczyni ten Owies zł[oty] 40.

Za odwoz tego Owsa w przeszley Reuisiey włożono było na kazdą włokę po groszy dziesięciu. Teraz jednak izesmy Poddanych tamecznych na inak-szey powinności postanowili, tedy na nich tego odwozu nie włożyliśmy, ani za odwoz tamtych groszy dziesięciu.

Summa dochodow wszystkich z tey Wsi (ktore się od przyszłego roku wybierać będą) zł[oty] 445.

Isz jednak to przeszle lato wszystko strawili na robocie Folwarkowey, tedy w terazniejszym Roku 1627. na S.Marcin blisko przyszły mają dać Czynszu

z kazdey włoki ktore są teraz osiadłe iakich iest w lidzbie 20. Z temiktore Pan Wegier trzyma (oprocz pustych pięciu) po zł[otych] 8. Co uczyni złotych 152. Zosobna kapszczyzny — zł[otych] 30.

Jtę Owsa Beczek 40. ktory wedle mianowaney *taxy* uczyni zł. otych 40.

Jn Summa ta Wies tego Roku uczyni złotych 222.

k. 23

W tey Wsi *crescentia* tak na pięciu Włokach pustych iako y na dwóch od Pana Wegiera zaiętych, na ktorych on *praetenduje* kupno od Chłopow tamecznych nabyte.

Zyta kop 163/ snopów 55.

Z ktorego wymłocił sobie Pan Wegier na nasienie kop 40.

Pszenice kopa 1.

Jęczmienia kop 23/ snopów 30.

Owsa kop 113./30.

Gryki — snopow 40.

To wszystko zboze *sequestrowalismy* tamze w Kamieniu do dalszey Wo-ley y *Declarathey* Jey Królewskiej Mości Paniey naszej Miłościwey.

k. 24

Wieżanka

Dwor sam tym nazwiskiem nazwany od Niebosczyka Salomona Betkiera, w ten czas kiedy był factorem towarow lesnych, w puszczy Lesnictwa Bielskiego zbudowany. Z ktorego dwora dom Wielki, w ktorem sam Niebosczyk Betkier mieszkał, Successorowie iego zwiezli.

Jnsze budynki teraz takie są w tym Dworze.

Dom gospodarski barzo spustoszały, pogniły y nachilony, pod złem słomianem poszyciem. W ktorem o iedney sieni Jzba z piekarnią, y ze dwiema komorami, do sieni z podworza drzwi na zawiasach zelaznych z kłamką drewnianą. Drugie z sieni na tył na biegunach drewnianych z kłamką drewnianą. Do Jzby drzwina zawiasach z kłamką drewnianą y z zaszczepką zelazną. Wtey Jzbie okien trzy sklanych w drewno wprawionych a czwartego połowicza desczką zasłonię Szafa przy drzwiach, piec prosty, komin zły gliniany, W tey Jzbie drzewem podparte balki, stoł ieden, a drugi na gorze wielki, ław dwie po obie stronie. Z tey Jzby komor

k. 25

dwie, u nich scienie wywalone, u tych komor drzwi na zawiasach zelaznych z wrzęciadzami zelaznymi, y z skoblami, przy komorze więtszey transyt na słupkach wywalony. W tych komorach posaczka Ceglana po więtszey części popsowana. Z tey komory drzwi drugie zabite do sieni. W tem ze budowaniu komin wielki w sieni z kuchnią Murowaną, ktory tez popsował się. Sień pogniła bez połapu. W tey sieni okien dwie z kratami y zamsami bez zaszczepek na biegunach drewnianych. W sieni ława iedna. Z tey sieni drzwi do piekarni na zawiasach zelaznych z kłamką drewnianą. Drugie drzwi do komory po-

boczney, polie piekarni na zawiasach dwóch zelaznych. W tey komorze okienko małe bez blony, takze y u piekami okien trzy, między temi trzema jedno sklance, w drewno wprawione y to barzo słuczony, ław dwie po obudwu stronach. Przegroda za piecem na Cieleta, piec murowany do pieczenia chleba. Dzieza iedna, stolik mały ieden. Wedle piekami stajenka mała, drzwi do niey na biegunach z drabiną y ze zlobem. Przed tą stajenką która iest w boku, szobka przybudowana gdzie iest drabinka ze zlobem, poszyta słomą.

k. 26

Spichlerz Murowany o dwu piętrach, tarczami polożonych, ktorego szczyt dwiema drewnami podparty. Ten spichlerz przegrodzony na dwie części. Do iedney części drzwi na zawiasach zelaznych z wrzeciądzem zelaznym, takze y z wnętrznym zamkiem zelaznym, gdzie zasiekow albo skrzyń na zboza sześć, dobrze wygodzonych tarczami od spodku. Okien trzy z kratami zelaznymi, szanek do mierzania zboza ieden, pudeł dwie, sypien ieden, Z tey ze części wschodek tarczami opierzony, do gomego schowania, gdzie tesz są drzwi na zawiasach zelaznych z zaszczepką y z wrzeciądzem zelaznym. Tam ze na gorze dwie oknie przez prętow. U drugiey części tego spichlerza drzwi na zawiasach zelaznych z zaszczepkami dwiema zelaznymi, y z wrzeciądzem zelaznym bez zamku wnętrznego, telko blacha gdzie zamek bywał z skobłami. Tamze okno iedno z kratą, pomost takze tarczami pomoszczony. Pod tem spichlerzem piwnic dwie Murowanych, u ktorych obudwu drzwi na zawiasach zelaznych/ z wrzeciądzami y skobłami zelaznymi y kratami zelaznymi w oknach. U tych piwnicz obudwu szyja

k. 27

wymurowana iedna, u ktorey sklepienie znacznie poczęło się wysować. A do tey szyje piwnicznej drzwi z dranic na biegunach z sklanką drewnianą bez zaszczepki.

Gumno. zerdziami ogrodzone do niego Wrota z fortą na biegunach, z podworza stodoła iedna, w ktorey zasieki po obudwu stronach na zboze. Klepisko iedno. U iednych wrot Wierzeie na biegunach z kuną zelazną dwoie, takze y z kłotką zelazną. U drugich zas Wrot Wierzeie na biegunach z zaszczepką zelazną. Ta stodoła barzo iest nachilona. Tamze w tym gumnie iest szopa na dwunastu sochach nachilona, takze y brogow trzy.

Przy gumnie obora dilami ogrodzona w słupy, gdzie Chlewow dwa zastalimy zawalonych, z ktorych ieden pobіл kilkoro bydła. Drugi Chlew dalisimy przy sobie naprawić y nakryć.

Bydło przy folwarku Dorohatyńskim wyzey iest wspomniane.

W podworzu sernik ze dwoygiem schowaniem, iedno na gorze, drugie na dole. U tego sernika wschodek na gorę, tamze na gorze drzwi na biegunach z wrzeciądzem zelaznym. Ten sernik barzo opadły y pochilony. Słomą poszyty.

k. 28

Okolo tego dworu ogrodzenie częścią dilami, częścią tynem, częścią zerdziami, ale iusz barzo opadłe przęśła na wielu mieyscach. Wrota słomą po-

szyte. Forta zabita, a same Wrota z zerdzi na biegunach urobiono. Podwo-
rze tego Dworu na kilka części przegrodzone, które częścią zytem, częścią
jęczmieniem zasiane było. Zosobna jest ogrod na Warzywo.

Sad przy tym Dworze niemały tynem ogrodzony, gdzie jest niemało drzewa
rodzajnego, mianowicie Jabłoni y Wisnie. Za Sadem Cegielnia, gdzie jest
piec wymurowany, dranicami nakryty na Cegle, słomą poszyta, oboje tak
piec iako y szopka opadłe.

Młyn z stawkiem przy Wiezance o jednym kole, dobrze naprawny z grob-
lą, y upustem dobrem, y ze wszystkimi potrzebami do Mliwa należącemi:
ktory jednak nie miele, telko na Wiosnę dla małej w tym Stawku wody:
ktora się telko z potokow zbiera.

Tego Młyna arendowaliśmy teraz od Wszystkich SS.²⁴ do Roku za zł[otych] — 12.
k. 29

Urodzai na Folwarku Wiezanskim.

Ktorego Folwarku gruntu dobrego kładą na Włok 6.

Zyta użęto kop 138. y snopow 30. Wedle próby z kop trzech namłociw-
szy Beczek Bielskich 2. y szankow 3. przychodzi z tego wszystkiego Bec-
czek 89 y szankow 2. Z tych na nasienie wyszło do Wiezanki Beczek 30.
A na Dosiewek Dorohatynski Beczek 2. Zostaie do przedania Beczek 57/1 .
kładąc każdą Beczkę po złotych 2.

Uczyni — złotych 115.

Jęczmienia użęto kop 107./12 Wedle próby namłociwszy z kop trzech
szankow 8./1 . Wychodzi z tego wszystkiego Beczek 67. Z tych na nasienie
zostawiwszy Beczek 10. Zostanie do przedania Beczek 57. Kładąc każdą
Beczkę po złotych 2. Uczyni — złotych 114.

Owsa kop 206. a z trzeciego snopa 12. Wedle próby namłociwszy ze trzech
kop szankow 8./1 . Wychodzi z tego Ow/sa Beczek 136. y jeden szanek. Na
nasienie wynidzie Beczek 36 y jeden szanek. Zostanie do przedania Beczek
100. Kładąc każdą Beczkę po zł[otemu] 1. Uczyni — zł[otych] 100.

k. 30

Grochu użęto kop 5 snopow 48. Wedle próby wyszło z kopy szanków 1./1 .
Uczyni Beczek 2. y szanek 1. Na nasienie zostawiwszy Beczek 1./1 . Zostanie do
przedania szankow 3. Kładąc każdą z nich po groszy 15. Uczyni — złoty 1./15.

Griki użęto z trzeciego snopa kop 15. Wedle próby ze trzech kop namło-
ciwszy Beczkę 1. Przyidzie ze wszystkiew Beczek 5. Z tych na nasienie zos-
tawiwszy Beczek 2. Zostanie do przedania Beczek 3. Kładąc każdą Beczkę
po zł[otemu] 1. Uczyni — zł[otych] 3.

Summa *taxy* wszystkiego zboza tego Roku

Folwarku Wiezanskiego Uczyni — złotych 333./15.

Isz jednak na to zboze Wieś Kamień *extraordinarie* robiła, należąc do
Dorohatynki, a nie do Wiezanki, tedy by potrzeba na zarobienie takiew *cres-*

²⁴ 1 листопада.

centiey, abo drugą Wieś od Lesnicztwa Bielskiego odiać y do tey Wiezanki przyłączyć, iako takze uczyniono ze Wsią Kamieniem, gdy ią do Doroha-tyнки przyłącono, albo telko tego folwarku *crescentią* takoz kłasc, iaką sama jedna Wieś Wolka *proportionoliter* zarobić moze.

k. 31

Nad to zboze Folwarkowe.

Isz był Pan Reinolt posiał na gruntach chłopow Wiezańskich zyto y Owies, tedy biorącz od niego trzeci snop, zebralo się zyta kop 10. a Owsa kop 11. ktore jednak grunty isz rozdalismy zaraz Poddanem tamecznem, iako się nizey wspomni, tedy to zboze w ordynaryiny na potym prouent niemoze być kładzione, a tego roku przyidzie na załogę tychze chłopow Wiezańskich obrocić.

Wies Wolka w gruncie dobrem Wlok 4.

Od tegosz wyzeymianowanego Niebosczyka Pana Betkiera osadzona, y do Wiezanki przyłączona. Gdzie wielkie takze spustoszenie zastalismy, y w osiadłosci, y w gruntach, gdyz telko dwie włoki y czwierć poddani trzymali, a ostatek pusto leżał. Teraz włok 3. y 2. zagony osadzilismy, rozdawszy między Poddanych tamecznych ubozszych Woły wedle osobnego reiestru, ostatek tego gruntu isz iest zasiany na zimę to iest 2/4./1/8. y zosobna 1/3. tedy y ten łączno będzie mógł być rozdany

k. 32

Powinnosc tych poddanych taka iest.

Ma kazdy z nich z cwiertki dwa dni w tydzień robić do Wiezanki, ieden dzień zprzęzaiem, a drugi pieszo. Do tego z teyze cwiertki Czynszu po pułzłotego na kazdy rok dawać, miasto ktorego isz maią za kazdy grosz po 1. dniu ząć na strawie folwarkowey. Tedy się tych Czynszow ich między inszy dochod nie kładzie.

In summa wszystka Dzierzawa Narewska z wyzeymianowanemi *attinentiami* terazniejszego Roku 1627. Uczyni zł[otych] 1225/13/11.

A przyszłego Roku 1628 przybędzie.

Ze Wsi Kamienia kiedy wszystkie rok puste osadzone będą Czynszu wedle terazniejszey *ordinatiei* złotych 175.

Jt od krow kiedy będą oddane wedle dawnego Jnuentarza złotych 20.

Jt ze Młyna Maczaliskiego — złotych 20.

k. 33

Z tegosz dochodu prouisia Dzierzawcy, Wychowanie Urzędnika, dworniczki, y pastuchow, y zapłata ich z odzieżą na ordinatiei Skarbu Jei Królewskiej Mości Paniei naszej Miłościwey zostawa, gdyszmy nicesmy na to nie wytrącali.

Chrzistoph Brzozowski

Sz.K.JeoM. mp sluga

L.S.: разламная.

Władysław Zdzarski

Jey KMcy mp

L.S.: герб „Газдава”.